

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 532.
Scrisori nefrancate nu se primesc.

Contra românismului.

I.

Când vigurosul popor al osmaniilor s'a prezentat pe pământul Europei, înșiruit în cete războinice, în jurul stindardului cu semilună și în suflet purtând Coranul, — părea că vine un potop, care va readuce vremile migrațiunii popoarelor. . .

Au trecut veacuri de-atunci, și neînvinșii ostași ai lui Mohamed învinși au fost de duhul vremii.

Alah și profetul său au dat celor ce se închinau lor vitejie, pentru biruință, — dar nu li-au dat putere de a organiza și de a păstra și desvolta roadele biruinței, conform fireștei legi a progresului.

Și veacuri au trecut; și ridicatu-s'au alte neamuri, alte împărății, cari de țintă și-au pus ridicarea din nou a crucii, pe domul Sfintei Sofii, Aja Sofia. . .

Dar când vestea s'a dus în lume, că »omul bolnav«, Turcia, trage de moarte; când era cât p'aci ca la bătălia »crucii« să se deschidă porțile Tarigradului, — eată că se ridică un puternic »Veto« al Europei, care simte, vede și înțelege, că pentru țigana sa, pentru siguranța și echilibrul său, »omul bolnav« nu e permis să fie sugrumat, ci trebuie să fie protegiat, apoi vindecat, ba chiar reînviat.

Și leacuri s'au căutat — reforme moderne; și doi doctori mari i-s'au pus bolnavului la căpătâi: Austro-Ungaria și Rusia.

Și ce a urmat? . . . se petrece în zilele noastre.

*

Peninsula-Balcanică pare a fi cuibul primejdiilor, pare a fi adăpostul flăcării ascunse sub spuză, care din moment în moment amenință a pune în flacără întreagă Europa și mai ales pe paznicul păcii. . .

Sunt tendințele revendicațiunii pe cari neamurile aruncate de soartă pe acel pământ le-au simțit trezindu-se ca necesități firești, în sufletele lor.

Și iată nouă, organizația modernă îi trebuie imperiului bolnav, pentru a avea o viață posibilă popoarele dintr'insul; se impune o nouă organizație de stat în Turcia, după principiile europenești.

Marii doctori vor fi sfetnici, ajutori, sau chiar poruncitori, pentru vindecarea bolnavului; dar răspunzători vor fi tot-odată, cu sufletul, conștiința, liniștea și chiar viitorul lor, pentru tratamentul ce pun în practică — și pentru operarea ecrescențelor cangrenoase. . .

Nu ne este dat nouă, oamenilor neamestecați în tainele conducerii destinelor țărilor și popoarelor, să judecăm fără greș și să dăm soluții marilor probleme politice, — dar în ce privește actuala situație din Peninsula Balcanică, fără multă chibzuire și amănunțită analiză, vedem și înțelegem, că

între neamurile peninsulei balcanice aceia, cari trebuiesc întâi înfrânați, cari au depășit legitimitatea revendicațiunilor lor, sunt Bulgarii; cea mai primejdioasă cangrenă.

Tot atât de ușor este de a constata, că adevăratul popor de ordine din acel pământ este poporul românesc; dar tot poporul românesc este și cel din urmă pân' acum, în cuceririle sale naționale; și în fine, este neîndoios, că Românii macedonenii sunt elementul cel mai patriotic dintre creștinii Turciei, elementul care știe identifica interesele sale naționale cu existența, susținerea și persistența împărăției constantinopolitane.

Și dacă aceasta așa este, să fie de vină oare numai orientalismul turcesc, sau adevărul cuprins în proverbul: »Obrasnicul mânăncă prasnica«, — că Românii sunt cei din urmă în ale cuceririlor naționale, în Macedonia?

Să cercetăm.

*

De când cu ajutorul armelor României Rusia a doborât la pământ semiluna, puternicul imperiu dela Nord, cu politica sa macedonită, a cuprins în mregele sale îndulcitoare micile state slave din Peninsula-Balcanică.

Micilor protegiați, pân' acum nu le-a lipsit bunăvoința colosului de la Nord, care, de altfel poate că tot mai poartă în sân, ca adut final, »testamentul lui Petru cel Mare«; — căci după Serbi eată și Bulgarii au exarhat, exarh la Constantinopol, și biserică națională în Turcia, ca și Grecii cari întotdeauna au avut-o.

Far Românii? . . .

E mai mult de un deceniu de când patrioții români, guvernele României, toate, în frunte cu înțeleptul rege Carol, muncesc și luptă, pentru realizarea mărețului scop, de a scoate biserica Românilor din Macedonia de sub hierarhia grecească.

Nimeni nu se poate îndoi de competența, priceperea, patriotismul și iubirea de neam a marelui Suveran și a sfetnicilor săi. Nici chemat nu poate fi nimeni altul, nici în stare, de cât România, să ducă la bun sfârșit cauza fraților noștri dela Pind.

Fără îndoială însă, rezolvarea ei, pe cât de mare lucru este pentru existența și asigurarea neamului nostru românesc din Macedonia, — căci biserica strămoșească este sufletul unui popor, pe atât de mari sunt greutatea prin cari poate înainta această revendicațiune națională.

Și dacă în contra s'au pus multiple interese contrarii, cari spriginite sunt de o tradiție oare-care, de factori puternici, interesați de a nu se putea întări românismul în Macedonia, — învederat e, cât de grea este lupta!

Greu e a lupta în astfel de condițiuni; dar măhnitor este, — când ai tăi, și cei-ce

ar trebui să fie cu tine, alături în acea luptă, sunt contra ta.

Cine sunt aceia? Vom spune-o în numărul viitor.

Regele în Budapesta. Biuroul telegrafic semioficios maghiar anunță următoarele:

Majestatea Sa regele, cum suntem informați va sosi pentru timp mai îndelungat după câte-va zile, probabil săptămâna viitoare, în Budapesta. Pentru durata petrecerii regelui în Budapesta sunt proiectate mai multe festivități de curte.

*

Pentru propaganda catolică în Balcani Congregațiunile catolice din Franța fiind persecutate de guvernele acelei țări, emigrează pe capete. Este știut că nu de mult au cerut concensiune să deschidă școli în România, ceea-ce li-s'a refuzat. O mare parte dintre ordinele călugărești din cestiune se așează în Orient, în Turcia.

Luând de basă această împrejurare, deputatul său Ugron Gábor a interpellat în ședința de la 4 Februarie a delegațiunii ungare pe ministrul de externe, Contele Goluchovsky, care are de gând să trimită în Turcia misiuni maghiaro-catolice, căci interesele Ungariei se întind spre Orient. . .

Contele Goluchovsky — zice corespondentul special din Viena al lui »Budapesti Hirlap« — a răspuns la întrebare, dar a declarat, că răspunsul său este absolut confidențial și de aceea nu pot să vi-l comunic.

Fondația Gojdu.

După desbateri cari au ținut patru zile, Vineri seara comitetul de administrare a fundației Gojdu din Budapesta și-a terminat lucrările.

Din raportul prezentat, rezultă că la finea anului 1903 fondul avea o avere de 4 milioane, 970,808 coroane și 30 fil. Către suma aceasta sunt a se mai adăoga 89 acțiuni din noua emisiune a băncii »Pesti hazai«, acțiuni cari socotind una numai cu 16.000 (face mai mult), fondul prezintă suma totală de 6,216.300 cor. 30 fil.

Din fundație s'au dat anul trecut tinerimeii studioase 66.283 coroane.

Conform testamentului, până la anul 1920 din venitele anuale numai 1/3 parte se împarte ca stipendii, 2/3-mi se capitalizează.

Va fi o fundație adevărată cetate pentru tinerimea noastră.

Procese cu grămada.

Guvernul Tisza azi-mâne întrece, pe faimosul Bánffy în ceea-ce privește prigonirea presei naționale. Și să se noteze, că abea de câte-va luni contele Tisza deține puterea. Ce va fi când se va fi încălzit bine!?

Impotriva «Tribunei» sunt — după-cum se știe — pornite patru procese, nemaî vorbind de al cincilea, susținut de un client al d-lui Dr. St. C. Pop.

Èar cã ce au de pãtimit Slovaci, se poate judeca din urmãtorul pomelnic.

La 23 Martie se va judeca la Budapesta procesul de presã intentat lui Strobl József, pentru un articol publicat în «Narodnie Noviny». Dupã a procurorului pãrere, articolul cuprinde agitație contra — Ungurilor.

La 27 Martie se va desbãte, tot la curtea cu jurați din Budapesta procesul intentat contra lui Csajda György pentru un articol publicat în «Csersvoknazsnik», ziar umoristic în T.-St.-Marton.

Autorul e acuzat și pentru publicarea a trei gravuri: dreptul, legea și dreptatea.

La Szakolcza s'a pornit cercetare contra lui «Porok», revistã lunarã, în care dl Dr. Bleho Pál a scris în contra propunerii limbii maghiare în școalã. Și în asta procurorul a vëzut agitare în contra — nației.

In contra ziarului «Povaske» s'au intentat d'odatã trei procese, Redactor responsabil e Hrusovsky Igor (Vágujhely) care și zilele trecute a fost osândit la curtea cu jurați din Pojon, unde i-s'a dat o pedeapsã de 3 zile temnițã de stat și 40 coroane amendã.

Merg bine lucrurile sub Tisza.

Adunarea generalã a Victoriei.

— Raport special —

Arad 14 Martie

Eri s'a ținut XVI adunare generalã a institutului de credit și economii «Victoria».

Adunarea s'a deschis prin presidentul institutului dl Demetriu Bonts consil. reg. în prezența a 50 acționari cari represintau 283 voturi.

Numeste cu consensul adunãrii notari, pe dl Sava Raicu secretar și Vasile Papp jurisconsultul institutului.

In sensul ordinii de zi, dl Dr. Nicolae Oncu citește urmãtorul raport al direcțiunii despre operațiunile institutului în anul expirat:

Onorată adunare generalã!

Èarãși cu plãcere venim sã Vë prezentãm raportul nostru asupra operațiunilor din anul trecut.

Bucuria noastrã se exprimã prin frumsețea și armonia cifrelor din cari se compune bilanțul, și în cari se reoglindeazã întreg progresul și avântul ce l-a luat institutul nostru, mai ales în anul acesta în toate direcțiunile activității sale.

In special Vë raportãm, cã în anul trecut, intrãnd o abundanță de numãrar pe întreaga linie, din aceasta cauzã și în lipsa spiritului de întreprinderi, naturalmente a intrat și o depresiune generalã e etalonului de interese.

In aceasta situațiune, și în înțelegere comunã cu toate institutele de bani din loc, în decursul anului am fost siliți și am redus și noi interesele dupã depunerii, totodatã însă, în toate casurile unde a fost posibil am redus și suntem hotãrâți sã reducem și pe viitor etalonul de interese, în toate operațiunile noastre.

Cu toate acestea reduceri însă, toate pozițiile din principalele noastre operațiuni au crescut în mësura estraordinarã; în deosebii, față cu anul precedent au crescut: C-tul depunerilor cu suma de peste 1,000.000 — portofoliul de cambii cu suma de peste 600.000 cor.

Toate acestea cifre ne dau o noauã și viiã dovadã despre estinderea afacerilor, și mai vîrtos despre încrederea publicului, creditul și reputațiunea deja bine stabilitã a institutului nostru.

Totodatã însă, când pe basa cifrelor Vë facem aceea constatare învesãlitoare, cã institu-

tul nostru astãzi dispune de o avere proprie peste 1,000.000, și pe lângã aceasta opereazã încã cu un stock de depunerii în suma rotundã de aproape cinci milioane coroane, puse sub îngrijirea noastrã, — direcțiunea d-voastrã pe lângã o legitimã mãndrie, simte totoratã și toatã greutatea rãspunsabilitãții sale și precum a fãcut în trecut, cu atãt mai vîrtos vë gurã, cã azi și în viitor își va da în doitã silințe de muncã și de gestiune cinstitã în chivernisirea acestei considerabile averi, spre binele și folosul duplu al acționarilor și al numeroșilor nostri deponenți.

Pe lângã aceasta garanție moralã, direcțiunea neincetã urmẽnd tradițiile sale din trecut și mai presus de ori-ce alte interese particulare și temporale, constant preocupatã fiind de garanțiile materiale trebuincioase atãt la consolidarea și creditul institutului, cât și pentru asigurarea diferiților nostri creditori în mësura progreselor ce le facem pe terenul operațiunilor, în aceeași mësura socotim noi de folositor și indispensabil, ca fondul nostru de rezervã sã se doteze în mësura tot mai mare, — fiind ținta noastrã ca acesta în scurtã vreme sã ajungã la o cifrã egalã cu capitalul de fondare.

In legãturã cu aceasta Vë raportãm cã tot din aceste considerațiuni financiare am fãcut deja un început, și vom continua sã plasãm o parte din capitalele noastre disponibile în hãrți de valori publice ușor de realizat, cari sunt cea mai bunã și mai sigurã garanție atãt pentru operați cãt și pentru deponenții nostri.

Spre scopul acesta Vë propunem și rugãm sã dotați fondul de rezervã și de astã-datã în o mësura estraordinarã, — și tot-odatã sã votați și suma propusã de noi pentru un fond special de rezervã.

Pe lângã aceste espositii generali, cu plãcere vë raportãm, cã în decursul anului trecut nu am avut nici o pierdere mai însemnatã ear puținele dubioase ivite și toate dubioasele din trecut le-am amortisat din sumele puse de d-voastrã la dispozițiã noastrã în anii trecuți. — Astfel, suntem noi convinși, și basați pe aceasta procedurã și credință, Vë asigurãm de soliditatea operațiunilor și de realitatea bilanțului nostru.

In legãturã cu partea financiarã, drept eveniment din anul trecut în viața institutului nostru avem onoare a vë raporta, cã P. S. Sa Ioan I. Papp membru în direcțiunea noastrã timp de aproape 12 ani, ales fiind de episcop al Aradului, prin o adresã ținutã în termeni pe cãt de calzi, pe atãta de mãgulitori pentru noi și institut și-a dat dimisiunea și a eșit din sinul direcțiunii noastre.

Cunoscẽnd noi puterea de muncã și serviciile eminente ce le-a adus P. S. Sa direcțiunii și institutului pe tot timpul cãt a stat în mijlocul nostru, sinceramente regretãm eșirea Sa dintre noi; totdeauna însă suntem mãndri, cã dupã vrednicile Sale, un membru din direcțiunea noastrã a fost ridicat pe scaunul episcopesc și mai vîrtos suntem fericiți de cuvintele calde și asigurãrile de iubire și nestrãmutatã sollicitudine cu cari P. S. Sa s'a despãrțit de noi.

Tot la acest loc anunțãndu-vẽ cã am primit dela P. S. Sa un apel pentru contribuire la restaurarea bisericii catedrale gr.-or. rom. din loc în urma acestui apel, și urmãnd sentimentului nostru religios, în semn de mulțumitã lui Dumnezeu pentru succesele institutului nostru și în semn de pietate pentru așezãmintele noastre religioase propunem și vë rugãm sã votați spre acest scop 4000 cor. din venitul anului trecut

Vë raportãm mai departe cã în sensul statutar, prin vechime, es din direcțiune: Roman Ciorogariu și Dr. Aurel Demian și cã totodatã a eșirat și mandatul comitetului de supraveghiere.

In urma acestora, vë propunem sã alegeți 2 membri în direcțiune pe un period întreg de 4. ani, 1 membru pe 2 ani și în fine comitetul de supraveghiere pe un period statutar de 3 ani.

Dupã aceste, în urmãtoarele Vë prezentãm conspectul operațiunilor noastre din anul trecut.

1. Depunerii.

Starea la 31 Dec. 902 . . .	Cor.	3,575.002.62
In anul 903 s'au depus . . .	"	3,094.317.40
Total Cor.		6,669.320.02
S'au ridicat în anul 903 . . .	"	2,088.458.19
Starea la 31 Dec. 1903 . . .	Cor.	4,580.861.83
Creștere . . .	"	1,005.859.21

II. Escont.

Starea la 31 Dec. 1902 . . .	Cor.	4,416.734.01
In anul 1903 s'au scontat . . .	Cor.	15,817.862.60
Total Cor.		20,234.596.61

In anul 1903 s'au achitat . . .	Cor.	15,195.807.15
---------------------------------	------	---------------

Starea la 31 Dec. 1903 . . .	Cor.	5,038,789.46
Creștere: Cor.		622.055.45

III. Hipotecã.

Starea la 31 Dec. 1902 . . .	Cor.	783.462.—
In anul 1903 s,au acordat . . .	"	151.835.—
Total: Cor.		935.297.—

S'au achitat în anul 1903 . . .	"	102.269.—
---------------------------------	---	-----------

Starea la 31 Dec. 1903 . . .	Cor.	833.028.—
Creștere: Cor.		49.566.—

IV. Lombard.

Starea la 31 Decembrie 1902 Cor.	66.591.—
In anul 1903 s'au acordat . . .	" 13.330.—
Total Cor.	79.921.—

S'au achitat în anul 1903 . . .	" 24.460.—
---------------------------------	------------

Starea la 31 Decembrie 1903 Cor.	55.461.—
----------------------------------	----------

Cor. 11.130

V. Circulațiunea cassei:

Starea la 31 Decembrie 1902 Cor.	88.299.87
In anul 1903 au intrat . . .	" 22,817.977.36
Total Cor.	22,906.277.23

Au eșit în anul 1903 . . .	" 22,840.421.40
----------------------------	-----------------

Starea la 31 Decembrie 1903 Cor.	65.855.83
Totala circulațiune: . . .	Cor. 61,628.924.06

Pe aceasta basã, vë propunem și rugãm sã primiți urmãtoarea distribuire a profitului curat din anul 1903:

Din profitul de: Cor.	110.182.56
-----------------------	------------

I. Se dau 5% dividendã acționarilor	Cor.	30.000.—
---	------	----------

II. Se împarte

1. 30% fondului de rezervã Cor.	24.054.77
2. 10% tantiemã direcțiunii Cor.	8.018.26
3. 2% " direc. esec. Cor.	1.603.05
4. 4% " funcț. . . Cor.	3.207.30
5. 2% " com. de s. Cor.	1.603.05

III. Se împarte:

1. 3% supradividendã . . . Cor.	18.000.—
2. 10% fond de pensiuni . Cor.	4.169.49
3. Scop. filantrop. cult. la dispozițiunea direcțiunii Cor.	4000.—
4. Catedrala din Arad . . . Cor.	4000.—
5. Fond special de rezervã Cor.	5000.—
Se transp. în cont. venit. 904 Cor.	6,525.44

In conformitate cu aceasta, Vë rugãm sã fixați dividendã pe anul 1903 cu 8%, plãtibilã imediat dupã adunarea generalã.

Dupã toate acestea prezentãndu-Vë conturile noastre și raportul comitetului de suprãveghiere:

Vë rugãm sã aprobați raportul nostru și bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1903.

Sã primiți propunerile noastre relative la distribuirea profitului curat, și în fine

Sã hotãrâți asupra obiectelor puse la ordinea zilei și sã dați absolutoriu direcțiunii și comitetului de suprãveghiere pe anul de gestiune 1903.

Acționarul P. Givulescu protopop, propune sã se primeascã raportul și în general și în special ear cu privire la aceea parte a raportului în care se vorbește de abțicerea Prea Sfințiet Sale Episcopului Ioan Ignatie Papp din direcțiunea institutului, adunarea generalã sã dea expresiune la protocol regretelor sale pentru pierderea distinsului membru și totodatã sã-și exprime alipirea și înalta considerație și stimã față de P. S. Sa.

Adunarea primește propunerea.

Notarul Sava Raicu, citește raportul comitetului de suprãveghere.

Se ia la cunoștință.

Conform ordinii de zi, urmeazã alegerea a 3 membri în direcțiune și a comitetului de suprãveghere

tot nu puteau găsi destulă pentru a se sătura. Infricoșat lucru a fost la lacul Baikal, unde n'au putut găsi nimic de mâncare mai multe zile, în acel frig nespus.

— Un corespondent al lui „Le Temps“ din Berlin scrie că măcar că în cercurile oficiale domnește simpatia pentru Ruși, în burghezie și în popor simpatia pentru Japonezi merge crescând, chiar după mărturia lui „Kreuzzeitung“. La dreptul vorbind însă nu e tocmai atâtă simpatie pentru Japonezi cât antipație contra Rușilor. În burghezie se află destul oameni cari ar dori înfringerea Japonezilor, pentru-că au închis țeara lor industriei germane, de și au învățat tehnologia în Germania și pentru-că în dosul Japonezilor ved pe Anglia. La cei mai mulți primejdia galbenă dispăre față de primejdia slavă. Invățatii germani ved în Franța, Anglia, Italia, influența sângelui german, care a regenerat imperiul german, dar în Slavii și în deosebi în Ruși, ved pe „dușmanul vecinic“ Kautsky în „Neue Zeit“ a arătat că socialdemocrații urăsc țarismul și-l doresc ruina. Ovreeii de asemenea sunt plini de ură contra Rusiei, unde ai lor sunt prizonieri. Nicl comercianții germani nu iubesc pe Ruși acuzând pe funcționarii de venalitate și pe popor de lipsă de cinste și de respect ai cuvântului dat odată. Liberalii doresc înfringerea Rusiei; căci o biruință ar întări elementele reacționare.

— Împăratul Wilhelm al II-lea cu opt zile înainte de ruperea relațiilor diplomatice ruso-japoneze, ar fi zis unui șambelan: „Vinde hîrțile rusești“.

— Zvonul luptei între escadra dela Vladivostoc și cea japoneză l-a dat „Daily Telegraph“ din Tokio. — S'a proclamat starea de războiu dincolo de Baikal. — Zece cehi din Vladivostoc au format sub comanda oficerului austriac Ielinc o grupă de voluntari călări. — La atacul dela 8 spre 9 Februarie asupra Port-Arthurului, Japonezii cunoșteau și parola rusească.

— Kuropatkin a plecat la 28 Februarie st. v. pe câmpul de războiu, peste 2 săptămeni va fi acolo. Makarov a sosit la 7 Martie st. n. la Port-Arthur și a înălțat pavilionul său pe în crucişătorul Askold. — „Retvizan“, care acuma e nimic, fusese reparat și întrase în portul interior. — Țarul a primit o delegație de ziaristi: Suvorin („Novoie Vremia“), Komarov („Sviet“), Holipin („Viedomosti“). S'au adunat 15 milioane de ruble pentru flotă. Se înarmează vase pe războiu — Saharov nu crede că Japonezii pot aduce peste 200.000 de soldați la Mandciuria. — Japonia, deși are bani, dar va face un împrumut în Europa sau America pentru a se feri de o criză. — „Novoie Vremia“ se miră de sinceritatea Angliei, care a declarat că a trimis în Indiia 16 baterii cu 108 tunuri noi. Se întreabă cum de n'ar fi Rusia cu grijă față de Anglia. — Se desminte din Berlin știrea că Anglia ar fi propus Rusiei intervenție pentru pace cu Japonia.

DIN ROMÂNIA.

Jubileul d-lui C. C. Demetrescu-Iași. D. C. Demetrescu-Iași, rectorul universității din București, și-a serbat Joi aniversarea de 25 ani, de carieră profesională.

La orele 5. p. m., numeroși studenți și profesorii universitari împreună cu d. Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, s'au întrunit la seminarul pedagogic universitar al cărui director e d. Dumitrescu.

Serbarea a fost deschisă de corul seminarului pedagogic, care a intonat imnul regal.

Apoi d. C. Rădulescu-Motru, profesor universitar, a oferit d-lui rector, un volum de omagii.

D. Motru a arătat în câte-va cuvinte atât meritele d-lui Demetrescu-Iași, cât și recunoștința la care are dreptul din partea tinerimei universitare.

D. Haret ministrul cultelor și instrucțiunii publice, aduce elogiul rectorului universității; mulțumește tuturor în termeni foarte călduroși și promite concursul său serios și de aici înainte pentru îndrumarea tinerimei pe calea progresului.

În urmă corul seminarial a intonat încă câte-va cântece, după care serbarea a luat sfârșit.

La orele 7 p. m., a avut loc o recepție în marele salon al fundațiunii universitare „Carol I“. D. Al. Tzigara-Sarmurcaș din partea fundației universitare, a oferit d-lui rector un frumos

album coprinzând fotografiile cu diferite vederi de săli ale Fundației.

Primul a luat cuvântul d. Alexandru Săvulescu, președintele Uniunii, în numele studenților în drept, farmacie și Uniunii studenților.

Au mai vorbit apoi d. Ionescu din partea celor în litere; d. Corteanu din partea celor în litere; d. Vintu, profesor fost elev al d-lui Demetrescu-Iași; d. Stoicescu, din partea societății studenților în medicină; d. Nedelcovici din partea societății studenților în drept, d-ra Titoianu în numele studenților și d. Al. Demetrescu, de la litere.

D. C. Demetrescu-Iași, răspunzând tuturor, face o mică expunere a progresului științelor la noi, și îndeamnă a munci cu zel în mod onest, căci drumul fiind deja croit, propășirea învățămîntului va fi ușoară.

Banchetul. La orele 8 jumătate, a avut loc în sala restaurantului Hotelului Splendid, un banchet de 40 tacâmuri, dat în onoarea jubilarului profesor.

Seria toasturilor a fost deschisă de d. Spiru Haret, ministrul instrucțiunii și cultelor, care a băut pentru M. S. Regele și apoi pentru d. C. C. Demetrescu-Iași.

Au mai tostat d. I. Rădulescu-Motru, Tzigara-Sarmurcaș, M. Dragomirescu, Nădejde și alții. Totuși, adine mișcat, le-a mulțumit d. Demetrescu-Iași.

După banchet a urmat un ceai urmat de dans, oferit de d. C. Nădejde, la institutul pedagogic de băieți din Calea Rahovei.

Al 4-lea centenar al lui Ștefan-cel-Mare. D. Sp. Haret, ministrul instrucțiunii publice, avind în vedere că la 2 Iulie 1904, se împlinesc 400 de ani de la moartea lui Ștefan-cel-Mare a hotărât ca această zi să fie serbată de toate școlile din țară, dând o decizie ministerială prin care se prevede programul serbării.

Programul serbării. În această zi, memoria marelui Domn va fi sărbătorită de toate școlile din țară cu toată pompa cuvenită.

În fie-care oraș, la orele 9 dimineața se va oficia o panachidă în care se va face pomenirea lui Ștefan-Vodă, a căpitanilor și ostașilor lui, căzuți în lupte pentru apărarea și întregirea pământului românesc.

Toate școlile din orașe cu profesorii, elevii și cu drapelul lor, vor asista la această panachidă. La București și Iași vor asista și societățile de studenți constituite în mod regulat.

Panachida se va oficia de preferință pe una din piețele sau în una din grădinele orașului, cari să presinte destul spațiu pentru ca să încapă toate școlile.

După terminarea panachidei, se vor ține cuvântări de către profesori și alte persoane, iar corurile școalelor vor executa bucăți patriotice.

Amănuntele ceremoniei, cuvântările ce se vor ține și bucățile ce se vor executa se vor fixa de către comitete formate pentru fie-care oraș din directorii tuturor școlilor primare și secundare din oraș; în București și Iași, rectorii Universităților le vor presida. Comitetele vor putea să-și asocieze și alte persoane din oraș, al căror concurs ar fi util pentru lucrarea lor.

Impărțirea premiilor și începerea anului școlar. Pentru anul acesta, prin excepție, împărțirea premiilor în orașe se va face în ziua de 2 Iulie după amiază, iar anul școlar 1904—1905 va începe în ziua de 3 Septembrie.

Școalele rurale, care se află la o depărtare numai de 4 kilometri dela un oraș vor lua parte la ceremonia serbată în acel oraș.

Celelalte școli rurale vor asista, în ziua de Duminică, 4 Iulie, la serviciu religios din biserică satului, în care se face pomenirea marelui Ștefa, al căpitanilor și a ostașilor săi.

După terminarea serviciului divin, școlarii și învățătorii vor merge la școală unde unul din învățători va ține o cuvântare de ocazie.

Corul școlii va executa bucăți patriotice. Pe unde împrejurările vor permite, mai multe școli rurale vor putea organiza în comun serbarea ceremoniei.

Participarea profesorilor, institutorilor, învățătorilor și școlarilor la ceremonia acestei zile este obligatorie.

Progresele economice ale României.

După-ce am arătat spiritul în care e alcătuit proiectul de tarif vamal al d-lui Emil Costinescu, ministru de finanțe, și după-ce am relevat unele amănunte de taxare din tarif, să trecem acum la o parte din cele mai interesante și mai pline de învățăminte a expunerii de motive, pe care ministrul de finanțe o alătură proiectului său: capitolul relativ la progresele economice ale României.

Elementul cel mai sigur de evaluare a bogăției este — zice dl Emil Costinescu — puterea de consumație observată într'un șir de ani.

Se poate întâmpla ca câți-va ani, luați izolat, țara să fi consumat peste puterile ei, arătând astfel o avuție factice, dar atunci îndată în anii următorii consumația scade brusc, ca efect al sleirei și starea anormală se dă pe față. Astfel în anii 1898 și 1899 România a importat mărfuri în cantități totale de 883 și de 790 mii tone; acest import era efectul pornirii anilor precedenți și nu răspunde la puterea reală de consumație; aceasta s'a dovedit în 1901, când nu s'a mai putut importa decât 412 și 484 mii tone.

Spre a-și putea face o justă opinie despre situația economică a României dl Emil Costinescu ia mai întâi de toate produsele de mare consumație și numai acele ce neîntrerupt s'au importat.

Tabelele comparative ce le găsim în această privință în expunere de motive au date cu începere dela anul 1879, căci din nenorocire înainte de acest an nu s'a ținut statistică pe cantități. În această tabelă avem mai întâi produsele alimentare de mare consumație, orezul și cafeaua, cari neapărat numai din străinătate se pot dobândi; avem apoi fructele meridionale.

Avem de constatat că dela 1878 și până la 1902 importul s'a urcat dela 3.613.000 kilogr., la 9 mil. 552.000 kilogr., adică interval de 24 ani a crescut în proporție de 1 la 2.64.

La cafea care începe cu 804.000 kg., observăm o creștere dela 1 la 2.68.

Dacă trecem la mărfurile îmbrăcăminte omului, găsim întâi țesăturile de lână fină, din care foarte puține se fabrică în țeară.

Din acestea se importau în 1902 1.625.700 kilograme.

În 24 ani consumația a crescut în proporție dela 1 la 4.66.

Trecem acum la un mare articol de consumație exclusiv țărănesc, firele de bumbac importate pentru țesăturile țărănești. În 1879 se importau 2.627.000 kgr. În 1902 cantitatea se urcă la 6 mil. 473.000 kilogr. Constată deci că această consumație pentru portul țărănesc s'a urcat dela 1 la 2.45.

Pentru firele de bumbac văpsite consumația devine de șapte ori și jumătate mai mare.

Țesăturile de bumbac albe sau văpsite, un articol întrebuintat de toată lumea, dar care începe a se fabrica pe o scară destul de largă în țeară, se urcă totuși dela 1.610.000 la 2.414.000 kilograme.

Împletiturile de bumbac s'au împărțit. Țesăturile de bumbac cu puțină mătăasă s'au încincit.

Sa va zice poate — observă dl Emil Costinescu — după-cum se obicinuește când este vorba de avuție, că s'a îmbogățit un restrâns număr, stratul de sus, iar nu poporul, marea mulțime.

Eroare adîncă. Statistica probează în modul cel mai neîndoios, că în masa mare s'a ridicat avuția, iar nicl de cum în straturile superioare ale societății.

În adevăr am văzut, că în mărfurile de o întrebuintare generală consumația s'a ridicat într'un mod de necrezut.

(„Observatorul“).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Martie 1904.

— **Știri personale.** P. S. Sa I. I. Pap, episcopul Aradului, a sosit Sâmbătă seara acasă de la Budapesta unde a stat toată săptămâna luând parte la ședințele comitetului de administrare a fundațiunii Gojdu.

— **Tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale de sub jurisdicțiune** Consistoriul gr.-or. român din Arad Escelența Sa Domnul Ministru de culte și instrucțiune publică prin înaltul său ordin de datul 27 Februarie, a. c. Nr. 1136 pres. a dispus, ca învățătorii școalelor populare să fie îndatorați a da mâna de ajutor la conscripția populațiunii, ce se va face în timpul dintre 15 — 31 Martie n. a. c, scopul de a se câștiga datele trebuincioase la plănuita regulare a dreptului electoral dietal și în scopul a cesta a permis, ca la școalele a căror învățători vor fi însăreinați cu adunarea datelor respective, să se dea în restimpul amintit 3 zile ferii școlare. Ceea-ce se aduce la cunoștiința oficiilor noastre protopresbiterale și parohiale spre știre și conformare. Arad, la 23 Februarie (7 Martie), 1904 Ioan I. Papp, Episcopul Aradului.

— **Dela comunitatea de avere** a fostului regiment cofiniar româno-banatic Nr. 13. Este în deoște cunoscut, că majoritatea absolută a împăduriților Comunității de avere a fostului regiment cofiniar româno-banatic Nr. 13 se ocupa cu agricultura, cu prăsierea vitelor și cu pomăritul. Dela cultivarea rațională a pământului, dela starea și îngrijirea moșiilor și a vitelor atârna bunăstarea materială a familiilor împăduriților. Nu se poate nega progres și înaintare și pe acest teren față cu trecutul. Dar suntem încă departe de a putea ținea concurență cu alte popoare înaintate în cultură. Unicul mijloc pentru ajungerea scopului indicat sunt școalele de agronomie, pomărit și creșterea rațională a vitelor. Comunitatea de avere a creat mai de mult 10 stipendii de câte 300 cor. pentru acei tineri, cari doresc a se pregăti la școala agronomică de lângă Lugoj pentru agronomie. Cu ajutoarele acestea, cari se distribuiesc în fie-care an, pot fiii împăduriților fără a mai avea multe spese să absolva școala numită, ca apoi prin îngrijirea rațională și moșioarelor lor să-și creeze o poziție socială mai plăcută, în urma căreia mai ușor vor putea să treacă prin necasurile vieții. Cursul studiilor la școala numită durează 2 ani. Preferiți sunt aceia cari au satisfăcut deobligațiilor serviciului militar și cari sunt fii de-ai împăduriților Comunității de avere. Ce-ce doresc să cerceteze și să absolva școala de agronomie de stat de lângă Lugoj, să se prezinte în persoană la Comunitatea de avere Joi în 31 Martie a. c. st. n. la 8 ore dimineața. Caransebeș, la 3 Martie 1904. Ilie Curesca președintele Comunității de avere.

— **Epistolă pastorală contra socialiștilor.** Vicarul episcopesc sârbesc din Timișoara, Bogdanović a trimis preoțimeii din diecesa sa o pastorală, cu provocarea să lumineze poporul asupra pericolului doctrinelor socialiste contrare bisericii și statului.

— **Antisemiții Vienezi și războiul ruso-japonezi.** Mai deună zi antisemiții din Viena au ținut o adunare, în care președintele în discursul său de deschidere a zis între altele următoarele:

Toată lumea urmărește cu încordată atențiunea războiului izbucnit între Rusia și Japonia. Antisemiții din Viena au și ei un interes cu totul deosebit la această luptă între rasa albă și cea galbenă; în dosul acesteia din urmă s'a ascuns întreg evreismul de pe glob. Japonezii au atăcat pe Ruși prin viclesug, începând ostilitățile prin călcarea dreptului ginților, fără să fi declarat războiul. În presă nu prea se face cas de acest fapt și aceasta din motivul că în dosul Japoniei stă evreismul. Așa s'a petrecut și eu ocaziunea războiului anglo-bur, când marele capital evreiesc fusese pus la dispoziția puternicei Anglie. Noi Austriacii avem să arătăm sau mai bine zis datorința să arătăm Rusiei simpatiile noastre, căci Rusia este singurul stat, care stă mai aproape de noi antisemiții... Dorim cu toții, ca rasa galbenă și cea evreiască să primească bătaia meritată... Avem toate motivele să ne bucurăm de viitoarea victorie a Rusiei și vom exploata și în Viena răs-

boiul spre a face propagandă pentru o alianță austro-rusă.

După-ce mai mulți oratori au vorbit și acelaș sens, adunarea a votat o moțiune, prin care să imploare binecuvântarea cerului pentru armele ruse și se dorește Rușilor o biruință strălucită asupra rasei galbene.

Apoi să înu zici că-s originali antisemiții vienezi? Să te alături călăilor răpitori de drepturi și cinste, numai din cauza, că jidovii ar fi pe partea Japoniei și astfel Rusia ar reprezenta pe antisemita, deci „este mai aproape de antisemiții“ vienezi; să ceri ajutorul lui Dumnezeu ca să învingă minciuna adevărul, întunecul lumina, ignoranța cultura, este un mod de rationare unic în felul său. După felul lor de a gândi, n'am drept, dacă jidovii sunt pe partea mea, cu toate că aș avea drept. La tot cazul de erau Jidovii pe partea Rusiei, atunci făceau drăguții de antisemiții vienezi opoziție acestela și simpatizau cu Japonia. Apoi dacă acest mod deductiv este corect, atunci corectă este și concluziunea asta: De oare-ce Țarul este împăratul Rusiei, de aceea Viena este capitala Austriei.

— **Atentatul unui conte maghiar în Viena.** Conte Csáky György Napoleon, care este secretar ajutător în ministriul a latere, a început Joi pe o stradă din Viena să tragă cu revolverul, vulnerând grav o femeie. Contele care a comis atentatul în acces de nebunie imediat a fost prins și dus la poliție, unde s'a constatat că sistemul nervos îi este foarte sdruncinat. La poliție a mărturisit, că nu cunoaște pe dama vulnerată, n'a văzut-o nici odată; aceasta încă a declarat, că asemenea n'a văzut nici odată pe nefericitul conte.

— **Monna Vanna nu a fugit.** Luna trecută să răspândește vestea, că pe domnul Maeterlinck, autorul piesei Monna Vanna, l'a părăsit nevasta. Anume domnul Drumond, actorul erou, care are rolul lui Parcivalle, a trecut-o sub cerul albastru senia al Eladei, dovedind în chipul acesta, că piesa lui Maeterlinck nu este absurdă, căci ea și viața dovedește că astfel de întâmplări și în ziua de azi sunt posibile.

Dar așa să vede, că domnului Maeterlinck nu mult îi pasă de valoarea artistă, căci acum singur desminte vestea în o epistola către un prieten al său la Berlin. Intreagă istoria cu seducerea o declară de simplă născocire inventată de ziaristi reuțăcioși. Astfel ear am putea să-l șicanăm pe domnul Maeterlinck, scriind despre domnia sa, că nu este bun poet, căci piesa îi este ireală. — Dar ce îi pasă, numai afacerile să-și meargă bine ear aceste merg de minune. Interesele amorului, ale gloriei: tantiema crește și mai departe.

— **Foame în Spania.** Din Madrid i-se comunica lui „Vossische Zeitung“, că în Spania amenință pericolul de foame. Din toate părțile țării sosesc știri alarmante despre miseria grozavă. Așa în Valladolid alaltă-eri au fost demonstrațiuni mari din cauza asta. Mulțimea purta steaguri negre și cerea pâine și lucru. Poliția și gendarmii au „intervent“, și cu încercarea lor de a risipi mulțimea n'au reușit, au tras foc, în urma căreia mulți demonștrânți au căzut morți la pământ, ear și mai mulți au fost vulnerați. În Barcelona neîndestulirea și amărăciunea a luat așa dimensiuni, că cu ocaziunea adunării poporului, steagul național a fost călcat cu picioarele și rupt zdrențe. Aceste întâmplări sunt semne triste, cari tradează un repede proces de descompunere și degenerare totală a nefericitei țări. O soră dulce! O nobilă fiică a Romei! Nenorocirile și calamitățile trimise Ție de crudul destin, umplu de durere ginta latină.

— **Celeritatea vântului.** Recordul viteșei vântului îl are Francia. Până acum s'a admis ca cea mai mare viteșă a maselor aeriene în timpul furtunelor cifra de 56 km/h pe sec. dată de observatoriul Bielanisca (Bosnia) la o altitudine de 2.067. Cam aceeaș cifră a dat o punctul Reyer pe coasta americană a Pacificului, la nordul lui San-Francisc. În acest loc la 18 Mai 1902, vântul atinsese o viteșă dela 45.60 metrii pe secundă la 53.60 m.

În zilele de 11—12 Sept. 1903 s'a înregistrat la turnul Eiffel viteșe comparabile cu cele de sus, adică 48 metrii. La Pay-de-Dome s'a constatat ca siguranța cea mai formidabilă viteșă ce s'a putut înregistra până acum. În ziua de 9 Dec. 1901, în timpul zilei, vântul a atins în acest creștet viteșă de 60 km/h pe secundă, în timpul sereii a ajuns cifra de 70 m. Deci 252 kl metri pe oră.

— **Opiniunea unui oficer german despre rezultatul războiului ruso-japonez.** Este — zice oficerul german — mare greșală, când să crede, că războiul să va termina favorabil pentru Rusia. De fel nu este așa, căci întâi Japonia nici de cum nu este o putere mai mică decât Rusia, a doua forță pe mare a Rusiei este cu mult mai inferioară celei japoneze, a treia Japonia domnește deja atât pe apă cât și pe uscat, fiind aceasta și mai mobilă decât adversara ei, care din mari depărțări trebuie să-și aducă armata, ceea-ce o costă timp și multe jertfe.

Favorabilă pentru Japonezi este și împrejurarea, că trenul rus transiberian are numai o păreche de șine, și este foarte slab pentru a susporta și munițiuni în cantitate mai mare pentru 300.000 oameni, chiar și la cas, că trenul ar circula necontentit.

Din contră Japonia face transporturile sale de soldați și munițiuni pe o cale mai scurtă și mai comod.

Noi Germanii avem onoarea a cunoaște firea soldatului japonez de pe timpul rescoalei Boxerilor chinezi. Pot zice, că soldat mai fanatic, resignat, cutezător și abil cum este Japonenezul nici în chipul nu să poate; memoriile comandantului expedițiunii europene contra Chinei Waldersee amintesc minuni despre eroismul și disprețul de moarte al soldatului japonez. În acele memorii este descrisă o scenă cu ocaziunea aruncării în aer a unui zid de cetate.

Sute de europeni au căzut încercând să aprindă mina așezată în zid.

Comandantul japonez la început a privit liniștit svitcolirea și nimicirea fără sens a vitejilor europeni. Mai târziu ceru voie dela comandantul suprem Waldersee să facă el o încercare cu Japonezii săi. Waldersee i-a permis cu toată francheța, în urma căreia comandantul japonez a făcut semn vitejilor săi provocându-i ca unul dintre ei să se însinue pentru a arunca în aer zidul. Mai mulți ca 200 oameni să însinuară pentru a împlini groaznică misiune, care însemna moarte sigură. Dintre acestia alese comandantul japonez unul, de pe a cărui față galbenă să poate ceta o mândrie nespasă. În momentul următor a și fost pe drum spre zid în mână cu pistolul umplut. Cu cea mai mare abilitate și cutezanță să târaia printre petri ca un leopard până la mină. Acum sosise la peatra din urmă, de unde avea încă 15 metri până la zid. Cu o săritură puternică ajunsă la zid. De pe zid sute de plumbi îi împină. El este lovit, se leagană pe picioare, dar mai are atâta putere să descarge pistolul în mină. În momentul următor să aude o detunătură teribilă și o flacără uriașă dovedește că japonezul și-a îndeplinit punctual și conștientos, fie și cu prețul vieții sale datorința.

Așa militari are Japonia, care cu calculul sigur trebuie să învingă atât pe uscat, cât și pe mare.

O știu Rușii asta prea bine, și de aceea vorbesc de ducerea litigiului naintea arbitriului dela Haga. Dar e târziu.

— **Comandanții armatei japoneze.** Un reporter al unui mare ziar englez, *Machray*, scrie un interesant articol despre comandanții armatei japoneze. Japonia a purtat în acești 35 ani din urmă trei mari războaie. Dintre aceste 2 au fost războaie interne. Cel din 1867—68, în care a câștigat micadoul actual puterea peste întreaga țară și războiul civil din 1877. A treilea războiu l'a purtat Japonia în contra Chinei în anii 1894—95 când Japonia s'înșirind victorioasă războiul a fost proclamată de mare putere. Acest războiu a dat tinerilor oficeri japonezi de pe atunci teren liber, pentru a-și dovedi calitățile excelente militare. Acești oficeri distinși vor juca rol și în războiul de prezent. În primul rând stă între ei cei doi mareșali bătrâni: Marchizul de *Jamagata* și contele *Ojama*. Marchizul *Jamagata* a trecut vârsta de 70 ani și cu greu va mai lua parte activă în războiu și astfel comandantul suprem va fi după toate probabilitățile contele *Ojama*. Acesta e un bătrân frumos de 60 ani, e sănătos, cu minte ageră, vesel și de o inimă bună. În războiul contra Chinei el a condus armata a doua, 90.000 de oameni; el a asediat și luat cu atac forturile: Kinciu, Talienvan, Vei-Hai-Vei și Port-Arthur, care însă pe atunci nu era așa de întărit ca acum. Afară de acești victorii strălucite s'a mai distins și prin maniera umană a prizonierilor de războiu: despre lucrul acesta se vorbesc o mulțime de anecdote. În timp de pace a fost de două ori ministru de resbel. — Se așteaptă mult și dela

mai 3 generali japonezi: contele Nozu, baronu Kukori și caronul Oku. Contele Nozu e vărul contelui Ojama și e vestit despre curajul, puterea fizică și invențiunea sa. În războiul chinez-japonez el a dat lovitură decisivă de moarte Chinei, când a ocupat fortul Pin-jang. E omul favorit al micadoului. Baronul Kuroki e de temperament nespus de flegmatic și despre el se zice, că în luptă se poartă așa de liniștit și cu sânge rece, ca și când ar fi la vr'o paradă militară. Dar în privința științei strategice — militare stă la locul întâiu baronul Oku, care e și mai tânăr între ei, e în etate de 54 ani. El e așa zicând mâna dreaptă a contelui Ojama și pe lângă aceasta e și geniu militar, dar și norocos, căci n'a pierdut încă nici o bătălie, cu toate că a luat parte activă însemnată în războiul chinez.

— **Catastrofă de tren.** Pe linia ferată Kassa Oderberg s'a întâmplat ieri o mare catastrofă, care din noroc n'a cauzat moarte de om, afară de dauna de 10.000 coroane, ce a îndurat trenul. Anume lângă comuna Vychodna s'a rupt din virful unei stânci un colos de peatră, care, chiar în momentul când trenu avu să treacă, pe dinaintea stâncei să rostogoli jos cu putere elementară, rupând trenul în două. În urma asta vagoanele s'au lovit așa de cumplit unele și căzu de pe o înălțime de 50 metri în riul Vag.

— **O curioasă căsătorie.** În biserica din San-Andrea (Italia) s'a petrecut o scenă interesantă mai zilele trecute. După liturgie pași tânărul student Cesare Lupo năntea preotului zicând: *Aceasta este soția mea*, și arătând pe o frumoasă modistă cu numele Nunziatira Ciortengo, care îi sta la dreapta.

Fata încă nu întârzie ci replică:
Acesta este bărbatul meu, la ce p ntru prietenii ai studentului rostiră în cor:
„Ear noi suntem martorii“.

Preotul surprins a denegat extradarea atestatului de cununie, la ce publicul pretinsă șgomotos să declare căsătoria de validă, căci legea matrimonială italiană să îndestulește și cu atâta, dacă logodiții își exprimă dorința de a încheia căsătoria în fața martorilor. Acestui incident făcu sfârșit un capelan, care declară căsătoria de validă. Orașul întreg face has din toată afacerea, că dorința tinerilor s'a realizat atât de original. Numai tatăl băiatului un mare bogătan nu voește să știe de căsătoria fiului său cu fata sâracă de călțunar.

— **Napoleon și poezii germani.** Faimosul scriitor și marele istorician francez *Sorel* a ținut nu de mult în Paris o prelegere despre glorificarea împăratului Napoleon Cel Mare în poezie și muzică. Concluziunea interesantă prelegerii s'a sfârșit, că pentru sărbătorirea gloriei marelui cuceritor au fost inspirați mai ales poezii și muzicanții germani. Poezia cea mai frumoasă și care arată mai eclatant nefermura iubire a soldaților lui Napoleon față de împăratul lor e alui *Heine*: Cei doi grenadier, cari plâng în versurile și melodia lui *Schumann* apunerea soarelui primei împărății. Mai e o poezie, care glorifică pe Napoleon, „Eroica“ lui *Bethoven*: Acum câți-va ani s'a cântat aceasta într'o grădină publică din Paris sub conducerea vestitului musicant *Hubeneck*, când deodată se ridică din șirul publicului un bătrân cărunț, grenadir veteran, pe care odată l-a comandat Napoleon la *Wagram* și întinzându-și brațele strigă lacrimând ca afară din sine:
— *L'empereur! L'empereur! Vive l'empereur!* (Împăratul împăratul! Trăiască împăratul!)

— **O plantă luminoasă.** O prea interesantă descoperire s'a făcut de curând în Brasilia. Este vorba de o plantă, numită de indienii Oropo, care până aci ni-a fost de tot necunoscută, mai ales după proprietățile ei. Ea să așă în apropiere de San Ioachim în statul San Paulo, în Brasilia nordică. Această plantă la întunec e mite raze, care precum să spune, sunt destul de luminoase pentru a putea silabiza un ziar. Să afirmă că puterea de a lumina noaptea, o păstrează încă câte-va zile, după ce a fost ruptă.

— **AVIS d-lor învățatori.** La dorința și stăruința mai multor d-ni colegi m'am hotărât să tipăresc liturgia mea pentru corul școlărilor pe două voci în ediție populară, în format mic, legat elegant, ca manual în mâinile școlărilor. La cele ce deja conține liturgia mea, voi mai adauge unele imne bisericesti (irmoase, pricesne etc.), precum și răspunsurile funebrele la înmormântări. Ear la începutul broșurei voi tipări câte-va lecțiuni pentru cunoașterea notelor, ca

elevii să le cunoască, și să se știe orienta în noul sistem al cântărilor. Cei ce s'au folosit de liturgia mea și poate au aflat unele scăderi, sunt rugați să binevoiască a-mi comunica observările d-lor, ca după puțină să țin cont de ele, la noua ediție. Doritorii de a avea această ediție a liturgiei mele pentru școlari, să binevoiască a mă avisa pe o carte poștală, câte exemplare abonează pentru școlari? Prețul unui exemplar va fi cel mult 60 fil. (30 cr). Dacă vor încurge abonamente destule, prețul poate fi eventual scăritat. Prețul se plătește la primire. Indată ce voi avea abonamente destule, pun cartea sub tipar.

Arad, Martie 1904.

Nicolae Ștefu,
învățător.

Fejsze útca 32

— **Economii** cari voesc să albă o recoltă bogată să se provadă cu semințele trebuincioase dela furnisorul de semințe, al curței regale, *Edmond Mauthner* Budapesta Str. Rottenbiller Nr. 33 care trimite gratuit al dorința orî-cuif catalogul ilustrat de 226 pagini și care indică prețurile. Prețurile semințelor curate cari încolțesc de sigur și de speciți veritabile, sunt mici. Cu deosebire merită a fi amintite cele de nutreț și asortimentul bogat de grâne.

— **Durere de stomac. Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac,** la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri*, este thea întăritoare de stomac „*Centauria*“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunigătului este de un efect eminent, *pastilele de pept „Senega“*. Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la *„Maria Fecioară“* a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Partea literară.

REGINII.

Regină mare
Prin cugetare,
Cap genial,Ești de la Fire,
Și prin simțire
Făr de egal.Cântări frumoase
Din suflet scoase
Ai intonatȘi institute
Minții plăcute
Ai ridicat.Glasuri răsună,
Voios s'adună
In magic sbor,Și osanale
Faptelor tale
Ți-aduc în cor.Săracii care
In lipsă mare
Duc traiu amar,Azi dela tine
Primesc nou bine
Primesc nou dar:Adversitate
Prin caritate
Veți înblinziDându-le pâine
Azi și mâine
In orî ce zi!

„Secolul“

Nic.

CONVOCARE.

P. T. membri ordinari, fondatori și ajutoari ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiteral gr. or. al Lugojului sunt prin acesta invitați a participa la prima adunare a despărțământului din anul administrativ 1904, care se va ținea LUNI în 8/21 Martie c. în școala populară gr. or. română din comuna Silha, pe lângă următoarea

ORDINE DE ZI:

Sedința primă.

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.

3. Citirea circularului comitetului central.
5. Alegerea comisiunilor pentru elaborarea temelor statorite de comitetul central.

6. „Conjugarea verbelor în cele trei timpuri principale“, prelegere practică din limba română ținută de membrul Ioan Stan, învățător în Silha.

7. Femeile ca învățătoare“, disertație ținută de Iuliana Iovescu, învățătoare în Lugoj.

8. „Buna înțelegere dintre preot și învățător“ disertație ținută de membrul Constantin Liuba, inv. în Lugoj.

Sedința a doua.

9. „Două abodare românești de prin anii 1850“, disertație de membrul G. Joandrea, învățător în Lugoj.

10. Prelegere practică din stupărit, ținută de membrul Ioan Stan, inv. în Silha.

11. Raport despre cassă.

12. Raport despre bibliotecă.

13. Propuneri și curenții.

14. Incheierea adunării.

NB. Călătoria în comuna Silha se va face dela gara Lugoj cu trenul de 9 ore a. m.

Lugoj, 22 Februarie st. v. 1904.

Dr. George Popoviciu,
president.George Joandrea,
not. desp.

Bibliografii.

A apărut: și se așă de vnzare la librăria Petru Simtion în Arad:

1. Calea Măndreii. 2. Dorul. Coruri bărbătești pe motive populare de Trifon Lugojan, 1 cor.

A apărut: „*Învierea*“. Pentru cor bărbătesc de Trifon Lugojan. Prețul . . . cor. 2

Geniu pustiu, roman original inedit de M. Eminescu, *Romanul care a fost descoperit pentru literatura noastră, constituind prin caracterul său pur național una din cele mai bune cărți de educație românești* . . . cor. 2

Aur!... Dramă în patru acte de Constanța Hodoș . . . cor. 1.50

Modele românești de Minerva Cosma, caetul I. . . fil. 50

Povestiri și schițe. Un dragălaș și frumos volum eșite din peana dlui S. Secula. Ar fi de dorit ca acest volum să nu lipsească din casa nici unui Român. Prețul . . . cor. 1.

Biblioteca scriitorilor români:
Vasile Alexandri, opere complete:
Proza Prețul . . . cor. 1. 50 fil.

Anton Pan, opere complete vol. I.
Povestea vorbeii . . . cor. 1 50 fil.

Stropi de rouă de Elena din Ardeal. Un frumos și elegant volum de poesii. Autoarea acestui volum e d-șoara Elena Simtion profesoară în Blaj cari de ani de zile a publicat scrierile ei în „Familia“ și alte reviste literare din România. Prețul . cor. 1.

Cel mai bun premiu pentru școlarii cari sunt diligenți este incontestabil și recomandat cu căldură pentru d-nii învățători:

Școlarul declamator versuri scrise și alese pentru școlarii și tinerii, cari declamează la examene, zile onomastice, la concerte etc. de Nicu Stejărel prețul. . . fil. 50.

Sămănătorul cea mai bună revistă literară cari apare în București edată de cei mai distinși și erudiți literari și scriitori ai timpului prezent, cu un cuprins vast și de o mare valoare pentru iubitorii literaturii române. Apare în fiecare săptămână odată; fie care număr conține un vast și bogat cuprins. Prețul unui ex. . . fil. 20.

„*Moda Nouă*“, apare odată în săptămână anul II-lea cuprinzând numeroase gravuri de toalete de oraș, de visite, mantile, corzaje, matineuri, costume pentru doamne, d-șoare și copii, cum și un bogat și variat cuprins literar, la fie-care număr 1 ex. tipar gratuit numărul 25 fil.

Excelența și mai mult apreciată Biblioteca pentru toți, litere, arte, științe. Au apărut până acum 216 numere de un cuprins foarte interesant și variat. Traduceri din cei mai celebri și renumiți autori moderni români și străini lucrări originale, catalog special se trimite, la cerere, numărul costă . . . fil. 30.

„*Poporul Român*“ ziar săptămânal ce apare în Budapesta. . . fil. 04

„BERLIȘTEANA“, asociațiune de ajutorare în Berliște.

Convocare.

Domnii acționari ai asociațiunii de ajutorare „Berlișteana“ din com. Berliște sunt prin această convocare în sensul §-ului 26 din statute la

a II-a adunare generală ordinară

care se va ține în Berliște la 27 Martie 1904, la 2 ore p. m. în localul asociațiunii.

OBIECTELE:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea asociațiunii anului al II-lea de gestiune și notificarea membrilor de nou intrați.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiune asupra compturilor și darea absolutoriului.
4. Decisiune asupra profitului curat.
5. Alegerea a un membru în direcțiune. 174 1—
6. Eventuale propuneri făcute amăsurat §-ului 37 lit. i.
7. Esmiterea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.

Berliște, din ședința consiliului comun ținută la 10 Martie 1904.

Direcțiunea.

ACTIVA.	Contul Bilanțului.	PASIVA.
Cassa în număr . . . . . 859.55 Inventariul marfei . . . . . 2920.91 Spese de fondare . 250.— După amort. 1/6 parte 50.— 200.— Mobiliar . . . . . 239.45 După amort. de 10% 23.95 215.50 Debitorit 753.17 4949.14	Capital social după 153 quote à 20 cor. = 3060 cor. . 2707.90 Fond de rezervă . . . . . 511.81 Creditorii . . . . . 1488.43 Salare și chirie neridicate . 207.33 Profit net 34.17 4949.14	

DEBIT.	Contul Profit și Pierdere.	CREDIT.
Salare . . . . . 719.52 Dare de trafică . . . . . 28.— Porto și trăsuri . . . . . 128.08 Asigurațiune . . . . . 19.50 Chirie . . . . . 126.66 Interese . . . . . 105.54 Diverse spese . . . . . 310.58 Amort. din spesele de fond. . 50.— Amort. din mobiliar . . . . . 23.95 Profit net . . . . . 34.17 1546.—	Venite din vinderea marfei 1377.— Venite din interese . . . . . 34.08 Venite diverse 134.11	

Berliște, la 31 Decembrie 1903.

Direcțiunea:

Dumitru Măgărin m. p., *Ioan Muntean* m. p., *N. Muntean* m. p.,
 director, comerciant, cassar.

G. Mloc m. p. *Dioneste Ambruș* m. p. *I. Măgărin* m. p. *Iosif Chirescu* m. p.

Bilanțul prezent precum și contul profitului și al pierderilor examinându-le conform legii și statutelor le-am aflat esacte și cărțile purtate în regulă.

Berliște, la 7 Februarie.

Comitetul de supraveghiere:

Georgiu Scaflă m. p. preș. *Dim. Goicu* m. p. *Ioan Murgu* m. p.
Nistor Irimia m. p. *Iosif Murgu* m. p.
Simeon Măgărin m. p. *George Irimia* m. p. *Ioan Măgărin* m. p.

Stofe moderne
 pentru toamnă și iarnă
 e în interesul damelor să-și cumpere numai după
 ce a văzut

Noutățile moderne
 din prăvălia mea, a căror prețuri
fără
concurența
Cumpărări
avantajoase.

Stofe de Cybelin, lățime 120 cm.
 „ lucii pentru dame „ 120 „
 „ tesătura noduroasa „ 120 „
 „ late, negre și colorii „ 140 „

CATIFEA
 pentru spălat,
 modele admirabile.

Flanel francez și
 barchet p. spălat.

91 22— Prăvălia de mode alui

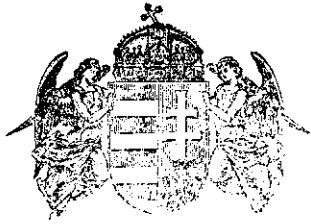
SINGER
SĂNDOR

(Casa Fischer Eliz).

In provincă trimitem
 mostre gratuit

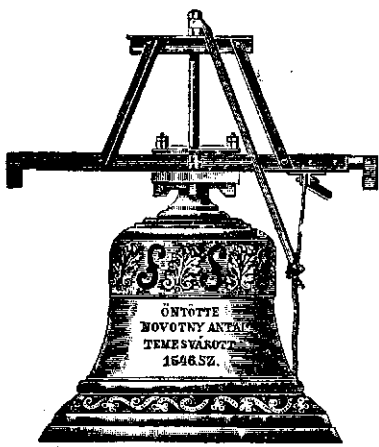
Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabrică.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, prevăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o listă prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori, premiate, cari sunt prevăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura

Și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toace de metal.

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-couranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

1035 30—52

Cel mai eficient izvor de cumpărare
în una din cele mai mari prăvălii
de

Oroloage și giuvaricale din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite
se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

clășornicar și juvaeriu

Arad, strada Temploșilor.

(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1:50 " " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă
1005 130— aceleași prețuri.

Primesc și schimb obiecte de lux,
cumpără pe lângă prețul cel mai înalt
posibil, aur și argint călcat.

— Telefon n-rul 438. —

Industria de lumină de ceară

St. Antonius

I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Batthányi, p. Dózsa,
colț cu statuă sf. Maria.

148 5—30

Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu
lauda personală a M. S. Regelui.

■ Fără fum și fără scurgere. ■

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbenă de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea
On. Publice și a On. preoților cu cele
mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÖZSEF

compactor. 1045 89—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până
la cea mai de lux. — Comandele din
loc și provincă se efectuează prompt
și punctal. — Lucru bun și solid.

Prețuri moderate. Serviciu punctal.

Cel mai mare atelier pentru fabricarea mausoleelor în Ungaria de Sud.

Izvorul de comandă cel mai echitabil
și comod.

Serviciu prompt.

Soliditatea o confirmă multele
scrieri de recunoștință.

Place de marmoră p. mobile

și

tot felul de lucruri sculptate.

Kapfer György

TIMIȘOARA.

Gyárváros, Andrassy-ut 16 szám.

188 4 30